

SCHVÁLENO

Z á p i s

z 4. schůze

Odborné pracovní skupiny pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb Vládního výboru pro zdravotně postižené občany konané dne 30. května 2017

Datum a čas: 30.5.2017 od 09:00 hod.

Místo konání: Úřad vlády, Strakova akademie, starý tiskový sál

Přítomni: Pavel Andršt, Štefan Čulík, Lucie Fišarová, Dana Hacaperková, Dagmar Hornychová, Ivo Hruban, Narcisa Kadlčáková, Jana Klimentová, Camille Latimier, Jan Matera, Iva Matějková, Petr Novák, Petra Nováková, Pavel Ptáčník, Petr Svoboda, Jan Šnyrych, Kateřina Vrbová

Omluveni: Petr Běhunek, Edita Hudíková, Petr Jiříček, Ludmila Johnová, Jitka Marečková, Jiří Schlanger, Jiří Štika, Petr Vysuček, Radek Žalud

Neomluveni: nikdo

Jednání řídil Michal Rada. Zápis zpracovala Dagmar Hornychová.

Program jednání

1. Schválení programu jednání
2. Kontrola plnění úkolů
3. Aktuální informace z oblasti GA
 - a. Zástupce do Akademického výboru iniciativy Společnost 4.0
 - b. Informace o průběhu přípravy zákona o přístupnosti
 - c. Informace o jednáních s MD k úkolům OSGA
 - d. Informace o projednávání Strategie Rady Evropy pro OZP na roky 2017-2023
 - e. Informace o jednáních na MV k principům Inclusiveness and accessibility
4. Průběžná informace MPO o projednávání návrhu směrnice EAA
5. Informace o řešení problematiky (ne)přístupnosti EET
6. Problematika přístupnosti voleb
7. Příprava Informace o činnosti OS pro VVZPO
8. Různé
9. Téma pro další schůzi

Kontrola plnění úkolů

Úkol č. 10: Informovat VVZPO o zahájení práce odborné skupiny a o dalším postupu

Budoucí; Termín: 15.6.2017; Zodpovědný: předseda odborné skupiny

Provede předseda odborné skupiny na jednání VVZPO 12.6.2017.

Úkol č. 13: Předseda odborné skupiny se seje se zástupcem ASNEP a projednají obecně požadavky na GA sluchově postižených

Splněno; Termín: 1.5.2017; Zodpovědný: předseda odborné skupiny

Schůzka se uskutečnila na začátku května 2017.

Úkol č. 17: Připravit problematiku přístupnosti informací pro jednání odborné skupiny

Budoucí; Termín: 15.6.2017; Zodpovědný: předseda odborné skupiny a MV

Úkol č. 20: Projednat s MV problematiku kontroly přístupnosti u webových stránek a veřejných informačních systémů

Úkol trvá; Termín: 5/2017; Zodpovědný: předseda odborné skupiny, MV

Úkol č. 21: Projednat s OHA MV, jak řešit soulad vytvářených služeb s principy přístupnosti dle principu EG EU

Úkol trvá; Termín: 5/2017; Zodpovědný: předseda odborné skupiny, MV

Úkol č. 26: Zařadit jako pravidelný bod informací o aktuálním stavu projednávání EAA

Plněno; Termín: průběžně; Zodpovědný: předseda a tajemnice odborné skupiny

Úkol č. 28: MD sepiše stručné odpovědi na otázky vznesené k prezentaci dopravy

Splněno; Termín: 5/2017; Zodpovědný: MD

Úkol č. 29: MD připraví analýzu řešení povinností přístupnosti i pro komerční autobusové dopravce dle usnesení z 3. schůze OSGA

Úkol trvá; Termín: 30.9.2017; Zodpovědný: MD

Úkol č. 30: MD připraví a rozešle srovnání komplementarity návrhu směrnice EAA a sektorových nařízení a dalších předpisů z oblasti dopravy pro další postup v jednání o EAA

Úkol trvá; Termín: 15.6.2017; Zodpovědný: MD

Úkol č. 31: Připravit ucelenou prezentaci k přístupnosti voleb a práva volit

Splněno; Termín: 27.5.2017; Zodpovědný: MV

Splněno dnešním jednáním.

Úkol č. 32: Rozeslat aktuální návrh Strategie Rady Evropy pro OZP na roky 2017-2023

Splněno; Termín: 2.5.2017; Zodpovědný: Štefan Čulík

Poznámky k průběhu

k bodu 1: Schválení programu jednání

Program byl schválen dle návrhu rozeslaného v pozvánce.

k bodu 3: Aktuální informace z oblasti GA

a) Zástupce do Akademického výboru iniciativy Společnost 4.0

Michal Rada informoval o aktivitě **Společnost 4.0**, což je společná aktivita vlády, sociálních partnerů a dalších zainteresovaných subjektů. V rámci struktury orgánů této iniciativy byl na poslední schůzi Výboru pro digitální ekonomiku dne 24.5.2017 zřízen **Akademický poradní výbor iniciativy Společnost 4.0**. Jménem odborné skupiny byl předložen návrh, aby se práce tohoto výboru účastnil i zástupce za OZP, který by měl upozorňovat na potřebu zohledňovat potřeby a požadavky OZP.

Odborná skupina v tuto chvíli nenominovala návrh na tohoto zástupce, budou pokračovat jednání s předsedou Akademického výboru Prof. Ing. Vladimírem Maříkem, DrSc.

b) Informace o průběhu přípravy zákona o přístupnosti

Michal Rada podal informaci o postupu prací na novém zákoně o přístupnosti, bude projednáván v jeho aktuálním stavu na červnové schůzi OS.

c) Informace o jednáních s MD k úkolům OSGA

Ivo Hruban informoval o závěrech dosavadních jednání na MD k problematice zlepšení přístupnosti dopravy a o jejich závěrech. Klíčové je, že MD se zavázalo:

- a) spolu s OZP připravit metodiku pro objednatele dopravy z řad územních samosprávných celků pro naplnění požadavků OZP, na co myslet v objednávce dopravy,
- b) připravit revizi nařízení vlády č. 63 s technickými požadavky na dopravu ve smyslu větší tvrdosti v požadavcích na přístupnost a bezbariérovost,

MD bude spolupracovat s již existující pracovní skupinou při POV a NRZP v této věci.

d) Informace o projednávání Strategie Rady Evropy pro OZP na roky 2017-2023

Štefan Čulík informoval o tom, že rozeslaný anglický text Strategie Rady Evropy je schválen, probíhají jednání o schválení dalších povinných jazykových verzí. Jakmile bude k dispozici česká verze strategie, bude poskytnuta i členům OS a bude pochopitelně zveřejněna na webových stránkách MPSV a ÚV/VVZPO.

e) Informace o jednáních na MV k principům Inclusiveness and accessibility

Michal Rada informoval o začínajících jednáních v rámci MV (zejména OHA = Odbor hlavního architekta) k naplňování jednoho z principů eGovernmentu na evropské i národní úrovni. Cílem je, aby již při posuzování a přípravě veřejné služby byly zohledněny potřeby OZP, neboť OZP mohou být klienty či uživateli takové služby.

Dále informoval o tom, že v rámci přípravy posuzování hodnocení dopadů nové legislativy na digitální ekonomiku - takzvaná "Digi-RIA", se bude také posuzovat soulad s principy digitální přístupnosti. Příslušné podkladové dokumenty se nyní finalizují v rámci Odboru koordinátora digitální agendy na ÚV, supervizorem pro tuto oblast je Michal Rada.

S výsledky budou opět členové odborné skupiny seznámeni.

k bodu 4: Průběžná informace MPO o projednávání návrhu směrnice EAA

Kateřina Vrbová informovala o postupu jednání o návrhu směrnice European accessibility act. EK se stále snaží i přes odpor většiny členských států projednávat návrh směrnice bez hlubší sektorové diskuse. ČR ve své instrukci nesouhlasí s takovým postojem.

Michal Rada: Uvedl, že on osobně nesouhlasí s vyloučením platebních terminálů z působnosti EAA, většina terminálů již dnes má akustickou signalizaci stavu transakce a hmatná tlačítka pro zadání PIN kódů pro platby kartou, tedy k vyloučení de facto není důvod.

Kateřina Vrbová (MPO): Doplnila ještě, že při rozvažování způsobu implementace EAA do právního řádu ČR, se ukazuje jako vhodná forma tvorba jednoho nového zastřešujícího zákona. Nicméně MPO připomíná, že považuje za nevhodné, aby bylo gestorem i transpozice a tvorby tohoto zákona.

k bodu 5: Informace k projednávání problematiky (ne)přístupnosti EET

Proběhla diskuse o problematice řešení (ne)přístupnosti EET pro osoby se zrakovým postižením a o průběhu prací ze strany MF.

Problémem je, že MF sice připravuje příslušné nařízení vlády stanovující výjimky (podle § 12, odst. 4, zákona o EET), a to nejen vzhledem k osobám se zrakovým postižením, avšak stále nepředložilo návrh nařízení do MPŘ a nemusí se stihnout schválit takové nařízení vlády a vyhlásit je ve sbírce zákonů a stanovit mu účinnost. Přitom jsme opakovaně upozorňovali, že stanovení této výjimky musí být schváleno s dostatečným předstihem před účinností obecné povinnosti EET pro tyto subjekty.

- I. Odborná skupina konstatuje svoje obavy z toho, že řešení, jehož realizace byla MF uložena, tedy nařízení vlády o výjimkách z evidence EET, se časově nestihne, neboť

stále nezačalo ani meziresortní připomínkové řízení k návrhu nařízení vlády, a tedy hrozí, že nebude včas ukončen řádný legislativní proces schválení nařízení vlády. To může zapříčinit právní nejistotu povinným subjektům a může jim způsobovat neodůvodnitelné problémy.

- II. Odborná skupina považuje situaci za varující a ukládá předsedovi seznámit s jejím závěrem vládní výbor na jeho nejbližší schůzi.

k bodu 6: Problematika přístupnosti voleb

Lucie Fišarová z Odboru všeobecné správy MV přednesla obsáhlou prezentaci na téma přístupnosti voleb ve vztahu k osobám se zdravotním postižením. Prezentace a podklady byly předem rozeslány členům odborné skupiny.

Jan Šnyrych (SONS): Vypíchl přístupnost informací o volbách a kandidátech na webu www.volby.cz - zmínil, že by možná opravdu bylo vhodné mít elektronicky přístupné i hlasovací lístky pro volby. Také požádal o zlepšení vizuální přístupnosti na hlasovacím lístku (font, kontrasty, jednobarevné pozadí apod.).

Michal Rada: Podporoval by stanovení větších a podrobnějších pravidel pro design hlasovacích lístků. Domnívá se, že zveřejnění hlasovacích lístků v elektronické podobě vzhledem k jejich nepřehlednosti a neschopnosti kvalitních elektronických výstupů (viz PDF ze sbírky zákonů) by situaci spíš zhoršilo.

Camille Latimier (SPMP): Zdůraznila nutnost přístupnosti a srozumitelnosti zejména hlasovacích lístků nejen pro osoby s mentálním postižením, hlasovací lístky pro komunální volby jsou mnohdy nesrozumitelné i pro lidi bez postižení. Poděkovala za spolupráci s MV v rámci zlepšování přístupnosti a srozumitelnosti voleb. Co se týče lidí s omezením svéprávnosti, považuje názor Nejvyššího soudu za problematický, je v rozporu s mezinárodní úmluvou pro OZP s článkem 29, úmluvu NS ani nezohlednil při svém stanovisku. Považuje postup NS a jeho stanovisko za velmi diskriminační, nelze podle něj posuzovat volební právo na základě mentálního postižení. Je velmi problematické, na základě čeho se vlastně mentální postižení posuzuje, ani soudy to nerespektují. Neexistuje způsob, jak zkoumat mentální způsobilost k výkonu volebního práva.

Štefan Čulík (MPSV): Poděkoval MV za velmi dobře připravenou prezentaci. Poděkoval zejména za soupis stanovisek Nejvyššího soudu, ale především Ústavního soudu z roku 2010 (před NOZ), kterým je třeba se řídit. Podporuje princip elektronických voleb, jako příklad lze uvést třeba Jihoafrickou republiku a některé severské evropské země.

Zneklidňuje ho výklad u asistence, kdy asistenci voliči OZP může poskytnout pouze volič, omezuje to pomoc a asistenci jinými osobami, kterým třeba zdravotně postižený volič důvěřuje. Také připomněl celou šíři problematiky zkoumání omezení svéprávnosti osob s mentálním postižením k volebnímu právu, připomněl třeba zákaz volebního práva u nezletilých osob apod. Dle něj právní důvod přezkoumání volebního práva v tomto případě existovat může (čl. 12 úmluvy). U tajnosti a svobody voleb připomněl, že existují i případy, kdy jsou kupříkladu senioři často manipulováni k volbě určité strany či kandidáta, i tyto osoby jsou vůči svobodě volby manipulovatelní.

Lucie Fišarová (MV): Reagovala na podněty kolegy Čulíka. Je teoreticky možné debatovat o fyzické a designové podobě hlasovacího lístku, přičemž se musí vždy zachovat stejný formát všech hlasovacích lístků. Obsahové náležitosti lístků stanoví zákon, grafickou podobu hlasovacího lístku stanovuje volební orgán - existuje rámcová smlouva mezi MV a tiskárnou. Tím správným, s kým o tom mluvit, je MV. Reagovala i na diskusi o omezené svéprávnosti u osob s mentálním postižením. Na otázku, proč asistenci musí poskytovat pouze volič, odpověděla, protože to stanoví zákon.

Štefan Čulík (MPSV): Je vhodné připravit námět na změnu zákona, pokud by existoval podnět ke změně rozsahu asistenta poskytujícího asistenci při volbách.

Lucie Fišarová (MV): Uvedla, že považuje za nespravedlivou kritiku vůči MV při požadavcích na elektronické hlasování. Poslední PS z roku 2016 zpracovala ucelený materiál s přínosy a dopady jednotlivých forem hlasování.

Pavel Ptáčník: Poděkoval za spolupráci s MV v rámci distribuce volebních materiálů, funguje to i směrem k NRZP a organizacím OZP. Problémem je případný převod obecných materiálů k volbám pro osoby se sluchovým postižením (třeba převod obecných informací do znakového jazyka).

Michal Rada: Doplnil, že obecné materiály ve znakovém jazyce jsou jednou z oblastí, o které se jednalo na schůzce s ASNEPem.

Lucie Fišarová (MV): Pokud takový podnět obdržíme, je možné, že se na to finanční prostředky najdou. Je třeba to ale řešit rychle.

Pavel Ptáčník: Takový podnět bude ve spolupráci s OZP zpracován. Ale MV pak musí jednat s organizacemi zdravotně postižených.

Lucie Fišarová (MV): Jsou připraveni ve spolupráci pokračovat.

Camille Latimier (SPMP): Reaguje na názor o tom, že je vhodné posuzovat volební právo (čl. 12 versus čl. 29 úmluvy). Je pro ni nepřijatelné, aby kdokoliv včetně soudu omezoval základní politické právo volit a považuje to za krajně diskriminační. Studie ze zemí, které nijak neomezují právo volit, ukazují, že nediskriminací tohoto práva se nijak nezvýšilo manipulování s voliči - i z řad OZP. Dále uvedla, že by bylo vhodné určit povinnost přístupnosti i pro politické strany, občas je vůbec problematické, aby se voliči OZP seznámili s programem a kandidáty.

Michal Rada: V původním pracovním návrhu zákona o přístupnosti byla i změna legislativy k politickým stranám, legislativa na MV toto vyloučila, tedy to v zákoně nebude. Důvodem je, že politické strany údajně nemůžeme regulovat.

Petra Nováková: Zaráží ji, že volební lístky by nemohly být jako takové k dispozici v elektronické podobě. Zmínila dopis předsedy Evropského parlamentu, ve kterém žádá ČR, aby řešila problém omezení volebního práva pro určité OZP. Připomněla i související úkoly z Národního plánu pro OZP, zejména analýzu zbavení volebního práva, podle informací MV tento úkol byl splněn stanoviskem NS z února 2017.

Lucie Fišarová (MV): K úkolům z národního plánu - k úkolu s analýzou dalo při přípravě NP zásadní připomínku, že s úkolem nesouhlasí, tato připomínka nebyla vypořádána.

Pavel Ptáčník: Připomínka ale byla vypořádána. Navrhuje vyřešit posunem termínu.

Lucie Fišarová (MV): MV opět vznese zásadní připomínku. S úkolem stále nesouhlasí.

Pavel Ptáčník: Mrzí ho, že má MV takový postoj, domnívá se právě, že taková analýza - byť stručná - by ukázala reálný stav věcí.

Michal Rada: Domnívá se, že vnitro nemá nárok na zásadní postoj, jestliže nemá podkladovou analýzu.

Štefan Čulík: Nesouhlasí s tím, že MV nemá nárok na zásadní postoj, ale domnívá se také, že je třeba analýzu učinit. Je to i v souladu s úkoly plynoucími ze zprávy o naplňování úmluvy OZP.

Závěry:

- I. Obecně souhlasí s tím, že informace o volbách a kandidátech jsou přístupné pro osoby se zrakovým postižením v elektronické podobě.
- II. Konstatuje, že zavedení institutu elektronických voleb by přispělo ke zlepšení přístupnosti a posílení nezávislosti volit i osobám se zdravotním postižením.
- III. Považuje za problematické, že OZP může při volbách asistovat pouze volič, tedy, že si daná osoba nemůže zcela svobodně zvolit asistující osobu, které důvěřuje.

- IV. Zástupkyně osob s mentálním postižením konstatuje, že považuje stanovisko Nejvyššího soudu z února 2017 za diskriminační.
- V. Konstatuje, že by bylo vhodné převést obecné materiály k volbám do forem, které jsou vhodné pro všechny skupiny osob se sluchovým postižením, v tomto smyslu bude dále jednáno s ministerstvem vnitra.
- VI. Konstatuje, že je vhodné řešit grafickou podobu a designovou přístupnost hlasovacích lístků.
- VII. Připomíná úkol ministerstva vnitra zpracovat analýzu proveditelnosti odstranění překážky výkonu volebního práva osob se zdravotním postižením z důvodu omezení jejich svéprávnosti v návaznosti na zahraniční zkušenosti.

k bodu 7: Příprava Informace o činnosti OS pro VVZPO

Michal Rada informoval o přípravě dokumentu s informací o dosavadní činnosti naší odborné skupiny dle příslušného úkolu. Informace bude předložena na schůzi vládního výboru dne 12. června 2017.

k bodu 8: Různé

Štefan Čulík připomněl, že vláda minulý týden schválila ratifikaci opčního protokolu o úmluvě OZP. Stále se řeší otázka, kdo bude zajišťovat monitoring úmluvy.

k bodu 9: Témata pro další schůzi

Další jednání proběhne 27. června 2017. Hlavním tématem bude přístupnost digitálních informací a služeb. Dále si stanovíme termíny jednání do konce roku 2017.

Nové úkoly

Úkol č. 33: Informovat o stavu projednávání Strategie Rady Evropy pro OZP na roky 2017-2023

Nový úkol; Termín: průběžně; Zodpovědný: Štefan Čulík

Úkol č. 34: Předseda projedná s NRZP, aby měli vždy na schůzi odborné skupiny svého zástupce

Nový úkol; Termín: 27.6.2017; Zodpovědný: Michal Rada, Petr Běhunek, Václav Krása

Úkol č. 35: Propojit MD a pracovní skupinu při POV a NRZP k dopravě

Nový úkol; Termín: 6/2017; Zodpovědný: Michal Rada, Ivo Hruban

Úkol č. 36: Předseda projedná s vedením Akademického výboru Společnost 4.0 zástupce pro požadavky OZP

Nový úkol; Termín: 6/2017; Zodpovědný: Michal Rada, Vladimír Mařík

Úkol č. 37: Informovat výbor o obavách k řešení výjimek EET

Nový úkol; Termín: 12.6.2017; Zodpovědný: Michal Rada

Úkol č. 38: MV zašle členům odborné skupiny materiál k elektronickým volbám

Nový úkol; Termín: 6/2017; Zodpovědný: Lucie Fišarová, Michal Rada

Úkol č. 39: Sekretariát VVZPO připraví dopis jako podklad/podnět pro MV pro převedení obecných materiálů k volbám do forem, které jsou vhodné pro všechny skupiny osob se sluchovým postižením

Nový úkol; Termín: 7/2017; Zodpovědný: Pavel Ptáčník

Úkol č. 40: Dohodnout a rozeslat termíny jednání odborné skupiny od září do prosince 2017

Nový úkol; Termín: 27.6.2017; Zodpovědný: Dagmar Hornychová, Petra Nováková

v Praze dne 2. června 2017

Michal Rada
předseda odborné skupiny